

קראנו בשבילכם...

גיל המעבר – עגלות לקראת המלטתן

Jersey Bladet 8/95

בפרסום התאחדות מגדלי הבקר מגזע ג'רזי בדנמרק, חוברת אוגוסט 1995 מתעכב המדריך פיטר אגמרק על האתגרים הצפויים לכל מגדל בקר בעת שהוא נקרא לסייע לעגלותיו ההרות לעבור ממעמד של עגלה גדולה למעמד של פרה. בהקשר זה הוא מציין שני מישורים עיקריים בעלי השפעה וחשיבות לתהליך המעבר האמור: שיכון והזנה.

הטבלה שבהמשך מביאה סיכום של תקופות מעבר (מספר שבועות), אשר אורכן תלוי בסוג השיכון ממנו מעבירים את העגלה בהריון מתקדם אל מקום אחזקתה החדש כפרה. (אגב, המדריך הדני מתייחס במיוחד לתקופת החורף וכו', כאשר הבקר מוחזק ברפת).

תקופות המעבר הללו הן משך הזמן הדרוש לעגלה ההרה להתרגל לשיטת אחזקה חדשה. זלזול בצרכי העגלה בתקופת הסתגלות מתאימה עלול לפגוע ברווחתה באופן כללי, מחד – ולגרום לפגיעה בתנובה ובתוספת משקל גוף, בעיות רבייה, רגליים וטלפיים, מאידך.

באשר להזנה, על הרפתן להכניס את עגלותיו ההרות למשטר ההזנה החדש כ-8 עד 10 שבועות לפני המלטתן הצפויה. בעונת הרעיה אפשר להכניס את העגלות הללו יחד עם הפרות לאותה חלקה, דבר שגם יעזור להן להשתלב בעדר. עד כשלושה שבועות לפני ההמלטה צריך להאביס את העגלות מנה של כשש יחידות-מזון סקנדינביות (הוותיקים יותר בינינו זוכרים דבר כזה – מ.מ.). מנת המ"מ תגדל באופן שלקראת יום ההמלטה יקבלו העגלות הללו כמחצית מנת מ"מ. ביום ההמלטה יש להגביל את המנה לקש, ואולי מעט שחת, ומים לשתייה. אחרי ההמלטה, מחציתה הנוותרת של מנת המ"מ תועלה באופן הדרגתי במשך כשלושה שבועות נוספים.

בהקשר זה, יש לראות ולכלול סלק, מולסה ועוד מזונות בעלי נעכלות גבוהה מאד בתור מזונות מרוכזים.

במקרה של מנות כוליות (TMR), תקופת המעבר אמנם נשארת כמוסבר לעיל (2-3 חודשים). אולם, סוג זה של הזנה אפשר ליעד למבכירות הטירות לפי רצון לאכול, כבר אחרי שבוע ימים, בערך.

משך תקופות ההסתגלות (שבועות) הרצויות למעבר משיכון העגלות אל שיכון הפרות.

סוג השיכון לעגלות הרות	סוג השיכון לפרות		
	רפת קשירה	תאי רביצה	רפד עמוק עם רצפת האבסה
רפד עמוק	12	9	3
תאי רביצה	6	3	3
רפת קשירה	3	6	6
רצפת מפצמות	9	6	3
מרעה	6	6	3

הערת המתרגם: לרפתן הישראלי אולי כל הסיפור נשמע קצת מוזר ומחוץ לתחומי התעניינותו. די להזכיר יחידות-מזון, מדד שזנחנו למעשה לפני למעלה מעשרים שנה. ובכלל, מה כבר אפשר להפיק מרעייה? אז יש חדשות בשבילנו. בדנמרק ישנן למעלה מ-80,000 פרות ג'רזי בספר העדר ומבוקרות-חלב. תוצאות ביקורת החלב הרשמית לשנת 1995 סיכמו תנובה ממוצעת של 80,097 פרות אלה מרשימה ביותר: 5124 ק"ג חלב, עם 6.21% שומן (318 ק"ג שומן), 4.09% חלבון (210 ק"ג חלבון) = 528 ק"ג ש+ח.

אין לשכוח, שמזג האוויר בדנמרק יותר מתאים לגידול בקר חלב וגם המרעה אינו מהווה גורם מכביד, אלא להפך – כל עוד הוא מטופל כראוי מצליחים להפיק ממנו בין 3000 עד 4500 ק"ג חלב לפרה בנוסף למנת קיומה. הטווח הרחב הזה מתחשב בריכוז רכיבי החלב בכל מקרה, בעיקר.

בהזדמנות זאת נזכיר גם, שחלק גדול מעדר החלב בנירזילנד הוא מגזע ג'רזי וניזון בעיקר במרעה השופע. אולם, הג'רזי גם מצליח באזורים טרופיים וסובטרופיים, אם גם בתנובות צנועות מאלה שבדנמרק. (מ.מ.)